

MA1045

... utvalget fører at det berre er tale om tilhøve som kan ... set i dag grensa ... nedetter til 200 innbyggjare frå kvarandre, og talet på bustader vere minst 60-70.

... kan seljast eller pantsetjast som ein del av denne. (NOU 1979:23). Som sagt, har Noreg og Finland ikkje eigedomsskatt på grunn til jord- og skogbruk. Det er derimot tilfellet i Danmark. Men jamvel EU måtte vedgå at det er

Kroni
Norma
Kjarta
Faks
E-post:

Arnfinn Hagas skråsikkerhe

Av forfatter Egil Ulateig

debatt

Arnfinn Haga har skrevet en rekke såkalte dokumentarbøker om krigen, fortrinnsvis fra sitt eget distrikt, Hordaland. Når jeg bruker ordet såkalt er det fordi han gjentatte ganger benytter en teknikk som jeg holder for forkastelig, nemlig å gjengi lange replikkvekslinger og samtaler som angivelig skal ha funnet sted for

mange herrens år siden. Den som har arbeidet en del med levende kilder, vet at dette bare er en teknikk som skal øke illusjonen av troverdighet, og skape kunstig dramatik. Ingen husker lange samtaler over så mange år, og svært få skriver dem ned, for eksempel i en dagbok. Dette nevner jeg bare for å kaste lys over Hagas egen kildebruk. En annen ting som preger Hagas bøker, som alle er et slags heltepos,

er en blind og ensporet tro på «den riktige sidens» versjon av begivenhetene, og tilsvarende fravær av eller mistro til «tapernes» versjon. Det være seg tyske eller norske NS-kil-motstandsgruppers innsats. Det gjelder ikke minst Bjørn West. Menneskelivet er imidlertid slikt konstruert, i krig som i fred, at heltedyking forutsetter en viktig sak: man må enten undertrykke eller fordreie deler av sannheten. En lokalhistoriker fra Bjørn West-området, uttalte til meg for en tid siden: «Av alle bøkene om Bjørn West er Hagas den minst pålitelige».

Det er helt åpenbart at Haga ikke har benyttet tyske kilder i skildringen av Bjørn West. Jeg for min del har bare vise til det omtrent samtidige Haglebuslaget i Sigdal, hvor norske styrker på stedet heirettet en uniformert nordmann som deltok på tysk side. Haglebuslaget er for øvrig et annet eksempel på hvor lite motstandsbevegelsens egne rapporter kan være å stole på. Men disse rap-

Bergen, wurden am 25.4.45 bei Matrevon der Heimatfront aus der Hinterhalt überfallen und erschlossen. Ein grosser Teil wurde schwer verwundet im Schnee liegen gelassen und ein weiterer Teil der Verwundeten durch Genickschüsse ermordet (8 Mann)». Hovedsaken er at åtte hardt sårete tyske soldater ble avrettet, ifølge rapporten. Selve datoen kan muligens være litt misvisende, hovedsaken er at dette skjedde under de, etter norske forhold, store trefninger i området mot slutten av krigen.

Men nordmenn gjør da ikke sånt, ikke engang i krig! Jeg kan i denne sammenheng bare vise til det omtrent samtidige Haglebuslaget i Sigdal, hvor norske styrker på stedet heirettet en uniformert nordmann som deltok på tysk side. Haglebuslaget er for øvrig et annet eksempel på hvor lite motstandsbevegelsens egne rapporter kan være å stole på. Men disse rap-

portene er ukritisk blitt benyttet av «rettroende» norske historikere, og bidratt til å skape det vrangbildet vi på viktige punkter har om okkupasjonsstiden i Norge. Jeg hevder ikke at tyskerne alltid snakket og skrev sant. Men jeg hevder at det å forkaste tyske kilder a priori, er utillatelig. I virkeligheten har da heller ikke norske historikere gjort det; bruker tyske kilder, når det passer inn i deres ofte forutinntatte syn.

Det som sjokkerer mange lesere av Kjell Fjørtofts og mine bøker er at vi benytter oss av hittil ubenyttede kilder, delvis fra «den andre siden».

Det gjør jeg imidlertid ikke når det gjelder Telavåg-affæren. Der er samtaler av mine kilder funnet i SOE-arkivet i London, som blant annet inneholder avhør av agenter ved retur til England. Det samme er tilfelle for mange andre hendelser jeg kommer inn på i «Med rett til å drepe».

De andre innvendingene Haga

kommer me viktigste side bagatelless krigen de fac den 8. eller d poenget her trenger noen. Kanskje skul tidspunktet da sendemann B Norges vedko sett, var over v 10. juni, er noe dende dokume allerede histo Sverre Hartma for om lag 30 år. ikke fred, men ble sluttet i 1951

La meg bare sagt: det er at alle obje blir avslørt. Men mefrontveteranen Sønsteby i spissen

Berg. Tid. 27.2.87
28.2.

Johan

... skiven som ... konferansen. Dagen etter ... den lille storavisen ut at Bjørn hadde honning under brunosten.

For det jeg vet er dette muligens årets scoop i det som i vår bransje heter undersøkende journalisme. Matnyttig stoff. Personlig til å fra

... Selvis ... (klippet er fra om ...)

Og de siste dagene har det vært ekstra hardt. For i tillegg til å få en kald skulder leg avdøde mor, ble han ... av Storbri-

forholdene tatt i betraktning kunne han vel ikke vente annet, bemerkter Ov

Vegnytt

Sogn Fjordane er kjend for dei mange lokalavisene ... er det og sers mange vegar i fylket.

MA1045

det rår mistyding i mange gjeld kva som eigedoms- og omgrepet by - utgangs- atleggninga.

eg ikkje slik som sume trur, er tale om tilhøve som kan

Statistisk sentralbyrå se i dag grensa for tettstader nedetter til 200 innbyggjarar. Husa skal då ligge 50 meter eller stutare frå kvarandre, og talet på bustader vere minst 60-70.

har det ståande jamvel om garden vert oppdelt. At det må vere slik, fylgjer av at våningshus og anna byggverk på ein gard berre kan seljast eller pantseljast som ein del av denne. (NOU 1979:23).

Som sagt, har Noreg og Finland ikkje eigedomsskatt på grunn til jord- og skogbruk. Det er derimot tilfellet i Danmark. Men jamvel EU måtte vedgå at det er

ronikk/ko. Aktpersoner

Normann Kirkeeide 55 21 46 03
Kjartan Rødland 55 21 46 58
Faks 55 21 46 81
E-post: Kronikk@bergens-tidende.no

høvet. Og eg vonar dei som der lovutkasta attende til departementa med melding om å skrive dei om til nynorsk når dei møter ord som vitterlighet, preklusjon, bevisumiddelbarhet og retensjon.

Arnfinn Hagas skråsikkerhet

en blind og ensporet tro på «den rige sidens» versjon av begivenhe- ta, og tilsvarende fravær av eller tro til «tapernes» versjon. Det er seg tyske eller norske NS-kil-

Hagas ærend er å glorifisere standsgruppers innsats. Det gjel- ikke minst Bjørn West. Mennes- et er imidlertid slikt konstruert, g som i fred, at heltedyrking for- ter en viktig sak: man må enten trykke eller fordreie deler av heten. En lokalhistoriker fra West-området, uttalte til meg tid sidan: «Av alle bøkene om West er Hagas den minst påli-

er helt åpenbart at Haga ikke enyttet tyske kilder i skildring- Bjørn West. Jeg for min del har bok bare brukt noen linjer på s meritter, men hatt tilgang til p tyske kilder. Det finnes en t, og jeg skal bare sitere noen er, fra den tyske originalen: «... he Soldaten, Matre, nordlich

Bergen, wurden am 25.4.45 bei Matre von der Heimatfront aus der Hinterhalt uberfallen und erschossen. Ein grösser Teil wurde schwer verwundet im Schnee liegen gelassen und ein weiterer Teil der Verwundeten durch Genickschusse ermordet (8 Mann)». Hovedsaken er at åtte hardt sårete tyske soldater ble avrettet, ifølge rap- porten. Selve datoen kan muligens være litt misvisende, hovedsaken er at dette skjedde under de, etter nor- ske forhold, store trefninger i områ- det mot slutten av krigen.

Men nordmenn gjør da ikke sånt, ikke engang i krig! Jeg kan i denne sammenheng bare vise til det omtrent samtidige Haglebuslaget i Sigdal, hvor norske styrker på stedet henrettet en unifor- mært nordmann som deltok på tysk side. Haglebuslaget er for øvrig et annet eksempel på hvor lite mot- standsbevegelsens egne rapporter kan være å stole på. Men disse rap-

portene er ukritisk blitt benyttet av «rettroende» norske historikere, og bidratt til å skape det vrangbildet vi på viktige punkter har om okkupa- sjonstiden i Norge. Jeg hevder ikke at tyskerne alltid snakket og skrev sant. Men jeg hevder at det å forkaste tys- ke kilder a priori, er utillatelig. I vir- keligheten har da heller ikke norske historikere gjort det; bruker tyske kilder, når det passer inn i deres ofte forutinntatte syn.

Det som sjokkerer mange lesere av Kjell Fjørtofts og mine bøker er at vi benytter oss av hittil ubenyttede kil- der, delvis fra «den andre siden».

Det gjør jeg imidlertid ikke når det gjelder Telavåg-affæren. Der er samtlige av mine kilder funnet i SOE- arkivet i London, som blant annet inneholder avhør av agenter ved retur til England. Det samme er til- felle for mange andre hendelser jeg kommer inn på i «Med rett til å drepe».

De andre innvendingene Haga

kommer med er, når det gjelder de viktigste sidene ved min bok, egentlig bagatellmessige. Det gjelder også om krigen de facto brøt løs om kvelden den 8. eller den 9. april 1940. Hoved- poenget her er at folkeretten ikke trenger noen formell krigserklæring. Kanskje skulle jeg helst ha brukt tidspunktet da kong Haakon sa nei til sendemann Bräuer. At krigen for Norges vedkommende, folkerettslig sett, var over ved kapitulasjonen den 10. juni, er noe det finnes en overvel- dende dokumentasjon for, og som allerede historikeren og juristen Sverre Hartmann beskrev grundig for om lag 30 år siden. Etterpå var det ikke fred, men okkupasjon. Freden ble sluttet i 1951.

La meg bare en gang for alle ha sagt: det er også min interesse at alle objektive feil i min bok blir avslørt. Men jeg synes at hjem- mefrontveteranene med Gunnar Sonsteby i spissen, og deres forsvars-

advokater i og utenfor Hjemmefront- museet bruker det egentlig svært kompliserte begrepet feil på en meget arrogant og uakademisk måte. Det gjelder i virkeligheten ofte vurde- ringer, og stammer fra vårt ulike utgangspunkt: de skal forsvare sine handlinger, jeg er ute etter å studere noen av dem i lys av folkeretten, og delvis nye opplysninger.

En skribent i Fædrelandsvennen stilte spørsmålet om man kunne stole på meg, ettersom det var avslørte feil i boken. Jeg vil snu denne kanonen andre veien: Kan man stole på folk som aldri vil innrømme at de har begått en eneste feil?

sin avdøde mor, ...
dt ut i kulden av Storbri-
konservative regje-
stat den

venne
bemærker Ove
Bjørkhaug.

Sogn og Fjordane
skrifta, er det og sers mange